

Vallfrömarknad i motlut

Lagren av vallfrö är stora i EU. Priserna pressas och utläggens minskar. Men nu gäller det att tajma den uppgång som kommer någon gång.

Text: Gunilla Larsson, Svensk Raps AB
Foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Vallfrömarknaden är inte riktigt lika rörlig som spannmålsmarknaden. Saker sker ofta något långsammare och när det gäller frölager tar det oftast betydligt längre tid innan de minskar i jämförelse med vad ett spannmålslager kan göra. Att vara fröodlare innebär alltså att man måste blicka över flera år när man gör sin bedömning av lönsamheten i odlingen. Det gäller att försöka skapa sig en bild av den framtida frömarknaden för att ha ett bra underlag för att bestämma sig för om odlingsgrenen ska lämnas eller få en fortsättning. Fröodling är inte något som man tar till ibland när priserna är höga utan måste vara en mera långsiktig inriktning.

Köparens marknad

Den stora finansiella krisen som drabbade oss med full kraft under 2008-2009 har givetvis även påverkat vallfrömarknaden. Från att under en tid varit säljarens marknad blev det i

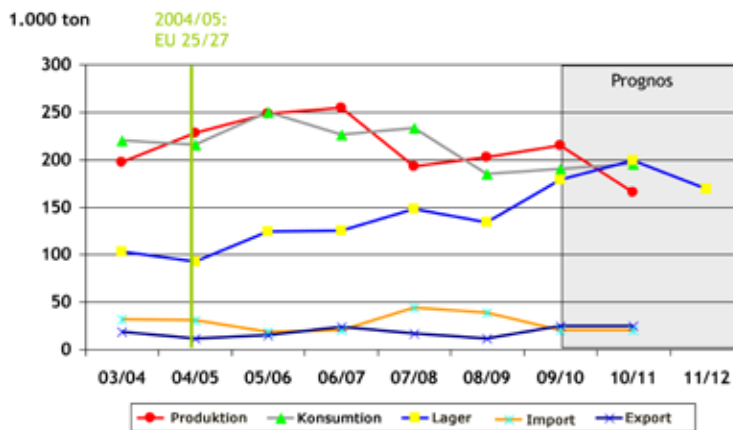
stället köparens. Byggbranschen har stått still, rekreationsområden har inte anlagts och det har överhuvudtaget satsats mycket lite inom bygg- och anläggningssektorn. Följden av detta blev givetvis att frölagren ökade i oroväckande stor omfattning. Köparna av de färdiga frövarorna vill inte ha stora lager utan gör sina inköp allt senare i förhoppningen att priset kommer att vara lägre än tidigare. Fröföretag som har stora lager måste ju förr eller senare sälja ut och det är inte mycket som talar för att priset ska stiga så länge det

finns stora lager att tillgå. Det är de fria marknadskrafterna som råder.

Lagren finns kvar

Fortfarande har vi en bekymmersam lagernivå i EU. Det finns nästan ett års konsumtion i lager. Tyvärr är det så att lagret inte kommer att minska denna säsong heller. Förhoppningsvis kan vi se en förändring till marknadsåret 2011/12. För att detta ska bli möjligt måste dock produktionen av frö minska. Vi ser därför nu att flera av de stora fröproducenterna i EU, bland annat Danmark,

Nästan ett års konsumtion i lager

EU:s lager, produktion, konsumtion, export och import. Uppgifter fr o m 09/10 är en prognos. Tyvärr kan vi se att det nästan finns ett år av EU:s konsumtion i lager. Källa: DLF Trifolium, Danmark

gör allt för att få ner arealerna och därmed minska produktionen. Det kan både vara att arealer plöjs upp och att nyutlaggen kraftigt begränsas.

Vilka fröslag har då de största problemen? Största lagren finns i rödsvingel, rajgräs och rörsvingel. Dessa stora lager härrör sig huvudsakligen från att det funnits en stor areal att skörda. Höga skördenivåer och en förhållandevis låg dollarkurs kombinerat med ett högt fröpris har gjort att stora kvantiteter av rajgräs och rörsvingel importerats till Europa från USA.

–Vi bedömer dock att exporten från USA till EU har minskat till en tredjedel detta marknadsår i jämförelse med vad den var säsongen 08/09, säger Anders Mondrup, DLF.

Orsaken till detta är i första hand att priserna sjunkit inom EU men även att man från EUs sida försökt att hålla varan ute.

Rödsvingel plöjs upp

Lagren i rödsvingel orsakas framförallt av att det varit två skördeår med mycket höga avkastningar. För att komma tillrätta med den besvärliga situationen har nyutlaggen av rödsvingel begränsats i Danmark och det har även plöjts upp en del arealer redan i höstas. Även Kanada har gjort produktionsbegränsningar vilket givetvis är positivt för att få balans i frömarknaden.

Rörsvingel från USA

Rörsvingel tillhör ett av våra ”nya” fröslag. Nu har EU tyvärr även här drabbats av ett stort lager trots att vi egentligen inte har någon överproduktion. Men på grund av högt pris inom EU och en låg dollarkurs, har det skett en mycket stor import av detta frö från USA, som i princip har dumpat sitt rörsvingelfrö i Europa. Utlaggen kommer därför att minska i EU, allt för att få upp prisnivån på fröet. I Sverige har vi för det första inte några stora arealer rörsvingel och avkastningen har inte varit speciellt hög. Därför finns det inte någon överproduktion inom landet.

Rajgräs - förbättring i sikte

Rajgräsen (engelskt och italienskt) är de i särklass största gräsen internationellt sett och vi är vana vid att både pris och lager kan förändras snabbt. Höga skördar, liten förbrukning tillsammans med

”Att vara fröodlare innebär att man måste blicka över flera år när man gör sin bedömning av lönsamheten i odlingen.”

en mycket stor import från USA 08/09 har givetvis ökat på lagret. Nu finns det dock en hel del som pekar på att marknaden för rajgräs är på väg att förbättras. Bland annat eftersom priset sjunkit och därmed ökar möjligheten att exportera frö ut från EU och detta kommer i så fall få till följd att lagret är på väg att minska. I Sverige har vi endast en mindre areal engelskt rajgräs på knappt 700 hektar. Luften har inte helt gått ur marknaden, men prisnivåerna är låga.

Svenskt frö till svenska vallar

Nu ska vi också vara medvetna om att den svenska produktionen kanske inte påverkas i lika stor utsträckning av hur världsmarknaden ser ut som det till exempel gör i Danmark. Fortfarande är det så att den allra största delen av vår fröproduktion används på hemmamarknaden och våra största fröarealer består av vallväxter som används i svenska fröblandningar. För svenska förhållanden är stommen i fröodlingen helt klart våra traditionella svenska vallgräs timotej, ängssvingel och rödklöver. Till detta kommer givetvis en komplettering av andra arter, men trots allt utgör dessa tre vallväxter grunden i de flesta fröblandningarna. Ängssvingel kommer inte att få stryka på foten så mycket som vi trodde för några år sedan. Men just nu finns det ett för stort lager av frö vilket kommer att begränsa.

–Varför har egentligen Sverige en av världens högsta mjölkavkastningar? Jo det handlar mycket om att vi har mycket bra vallar och sammansättning i vallblandningarna, framhåller Claes Göran Henriksson, Lantmännen SWSeed.

Hundäxing i överflöd

Ett exempel på konsekvenserna när en planerad exportmarknad uteblir är hundäxing där en planerad exportmarknad slagit totalt fel och det nu finns ett lager som motsvarar hela årskonsumtionen. I EU är det framförallt Danmark och Frankrike som är de stora producenterna. Arealen har under senare år ökat med sikte på att fröet ska säljas till Syd-

amerika. När detta nu slog fel finns det plötsligt ett stort lager i EU, vilket betyder att det kommer att skäras ner rejält i utlaggen för att lagret ska försvinna.

Se framåt

Det gäller att se positivt på framtiden och Per Madsen, Barenbrug säger att även om företaget har lager som är större än önskvärt lägger man ut nya frövallar i samma omfattning som tidigare år, möjligen är man något restriktiv när det gäller rörsvingel och någon hundäxing lägger man inte ut alls just nu.

Ibland kan det vara det rätta att gå mot strömmen. Vi vet ju att marknaden vänder, men frågan är bara när. Det gäller dock att vara realist och för närvarande finns det stora lager världen över som vi inte kan bortse ifrån. Samtidigt kan det ibland ske snabba förändringar. Tittar vi två år bakåt i tiden kunde ingen förutse att vi skulle ha den situation vi har idag och på samma sätt kan det faktiskt hända saker som samverkar på ett positivt sätt och då kommer vi att ha en helt annan marknadsbild än vad vi har idag. «

• **STRATEGI.** Att vara fröodlare innebär att man måste blicka över flera år när man gör sin bedömning av lönsamheten i odlingen.

• **VALLFRÖMARKNADEN.** Från att under en tid varit säljarens marknad är det nu köparens.

• **STORA LAGER.** Det finns nästan ett års konsumtion i lager. Tyvärr är det så att lagret inte kommer att minska denna säsong heller. Förhoppningsvis kan vi se en förändring till marknadsåret 2011/12.

• **INHEMSKA FRÖGRÖDOR.** Den svenska produktionen påverkas inte i lika stor utsträckning av hur världsmarknaden ser ut som i Danmark. Den allra största delen av vår fröproduktion används på hemmamarknaden och våra största fröarealer består av timotej, ängssvingel och rödklöver som används i svenska fröblandningar.

• **SE IN I FRAMTIDEN.** Tittar vi två år bakåt i tiden kunde ingen förutse att vi skulle ha den situation vi har idag och på samma sätt kan det faktiskt hända saker som samverkar på ett positivt sätt och då kommer vi att ha en helt annan marknadsbild än vad vi har idag.